

Italiensk utrikesdebatt

Om några dagar skall de franska och italienska utrikesministrarna mötas. Närmast avses förhandlingar om handeln mellan de båda länderna, men man utgår allmänt från att även det politiska problemet om Västeuropas konsolidering skall upptas till debatt. Mötets betydelse understryks av att enligt greve Sforzas meddelanden den italienske konseljpresidenten de Gasperi möjligen på sin återresa från en föreläsningstur i Belgien skall delta i diskussionen.

Under tiden fortsätter den utrikesdebatt i Italien som kretsar kring förhållandet mellan öst och väst och vars iver betingas av utrikesministerns klart västorienterade deklARATIONER. Teoretiskt sett är grundfrågan neutralitet eller anslutning i någon form till Västeuropa och USA. På den rena neutralitetslinjen står römerit kommunisterna och vänstersocialisterna. För kommunisterna är emellertid neutralitetslinjen blott en skyddande förklädnad för tanken på anslutning öster ut. Man talar om neutralitet och menar östblock, liksom man talar om demokrati och menar diktatur — det är samma spel som bedrivs i andra delar av världen. Bland vänstersocialisterna — som i riksdagen står under den från partistyrelsen uteslutne Nennis ledarskap — finns i realiteten utan tveivel skilda riktningar: de Moskvatrogna med Nenni i spetsen, de ärligt neutralitetsvänliga och slutligen en grupp som står högersocialisterna under Saragat nära och sannolikt, om den diskuterade sammanslagningen mellan dessa båda partier komme till stånd, vore benägna att öppet deklarerat sympatier för en västorientering.

Den väldiga majoritet som

står bakom regeringen kan däremot, generellt sett, sägas ha uppgivit tanken på ovillkorlig neutralitet. Visserligen finns, såsom Dagens Nyheter's Romkorrespondent framhåvt, vissa motsättningar även i denna principfråga inom både det katolska folket, liberalerna och Saragats socialdemokratiska parti. En liten minoritet inom dessa riktningar håller fast vid neutralitetsprincipen. Men dessa minoriteter är uppenbarligen beredda att lojalt följa majoritetsriktningarna inom vederbörande partier, deras mål är snarare att påverka majoritetslinjens utformning än att genom opposition motverka dess förverkligande. Sforzas i en rad tal klart uttryckta vilja till samverkan väster ut dominerar alltså italiensk politik. Gång efter annan har den vitale och frispråkige utrikesministern — en kontrast till sin svenska kollega — betonat att Italien inte kan räkna med att stå utanför ett eventuellt världskrig, att det bästa medlet till fredens bevarande är en organisering av de demokratiska och fredsälskande staterna till gemensamt för svar och att ingen illusion är grövre än tron att neutralitetsvilja är en garanti för freden. På samma linje står Saragat, även om han som socialdemokrat starkare betonar Västeuropas självständiga betydelse som en "tredje kraft" mellan USA och Ryssland. "Om inte Europa självt uppreser en barriär", yttrade han nyligen inför kongressen för en europeisk federation, "blir konflikten mellan Amerika och Ryssland oundviklig."

Vilka alternativ finns för en västorientering? En anslutning till Bryssel-pakten har diskuterats; att resultatet blivit negativt sammanhänger sannolikt med att socialdemokraterna ställt sig bestämt avvisande — Brysselfinjen ter sig genom sitt ursprung alltför aggressiv; med fog har också sagts att Bryssel-pakten genom sin formella inriktning på Tyskland och genom sina krav på militära förberedelser inte passar Italien med dess politiska föregående och militära svaghet. En annan teoretisk möjlighet är en ny regional pakt med Italien som medlem — motsvarande Bryssel-pakten, respektive en eventuell skandinavisk pakt med anknyt-

ning till USA. Men Italien har inga lämpliga grannar att sluta förbund med; det fascistiska Spanien är uteslutet, likaså det huvudsakligen utomeuropeiska Turkiet, och en sammanslutning enbart med Grekland framstår likaledes av tydliga skäl som en orimlig utväg.

I detta läge har Italien fallit tillbaka på den allmänaste av alla linjer för västorientering: det successiva uppbyggandet av Europas förenta stater. Enligt Sforzas för några veckor sedan till Marshallstaterna överbragta förslag bör det ekonomiska samarbetet dessa stater emellan vidgas till en politisk samverkan; Pariskommittén med sina ekonomiska funktioner bör kompletteras med en politisk organisation, som tänkes som början till en verklig europeisk federation. I sitt senaste senats-tal framhöll Sforza att denna linje kunde klarläggas genom slagordet "från Marshallplanen till en europeisk union". Det italienska förslaget borde, yttrade han, inte ställas i motsättning till de engelska och franska projekten, utan tvärtom fattas som en utbyggnad av dessa. Marshallplanen borde ses som "grundvalen inte bara för en ekonomisk union, utan också för en politisk union av det demokratiska och fredsälskande Europa i en fri värld". I dessa synpunkter instämmer helt alla regeringspartier. Det gällde, skrev en av socialdemokratin's ledande män, Paolo Treves, efter Sforzas tal, "att överträffa och aktivisera Bryssel-pakten".

Den italienska aktionen är det senaste beviset för att Europas demokrater alltmer allmänt ser en organiserad samverkan som det enda medlet att trygga friheten och freden. Utom Schweiz med dess helt särpräglade traditioner är Sverige numera det enda undantaget. Här stämplar socialdemokrater fortfarande anhängare av en samverkan som krigshetsare; i alla demokratier, från Norge till Italien, är eljest denna propagandateknik förbehållen kommunisterna i deras strid mot socialdemokratin.